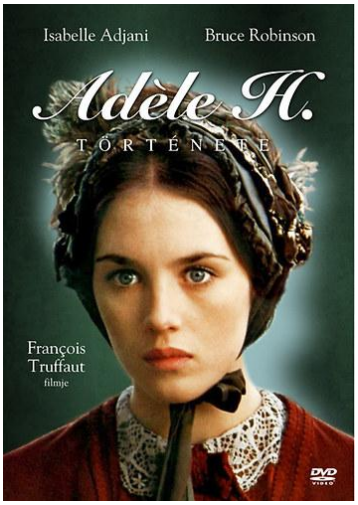

Kelecsényi László

Mindhalálig szerelem

Aki keres, talál. Nincs evvel másként az író sem. Belekattint a számítógépe vincseszterébe, s rég felejtett kézirat bukkan elő, olyan, miről megfeledkezett. Talán fölkerült egy DVD-kiadvány reklámanyagába – évekkel ezelőtt. Olvasni kezdi, aztán beleszeret, legalább úgy, mint az a filmhősnő, akiről a cikke szól. Nosza, olvassuk csak újra! Önök is, kedves nyájasak.

L'amour fou – őrült szerelem. Erre a fogalomra keresve se lehetne jobb példát találni, mint ezt a filmet, Victor Hugo egyik lányának történetét. A nagy író egyik gyermeke igen fiatalon vízbe fulladt, s a másik, naplója tanúsága szerint belebolondult egy viszonzatlan, ezáltal reménytelen szerelembe. Áthajózott az amerikai kontinensre a fiatalember után, aki ugyan korábban egyszer a magáévá tette, de nem volt hajlandó feleségül venni, mi több, a lány követelődző szerelmével sem tudott mit kezdeni. Adèle azonban kitartó volt, nagyon is kitartó. Nem érdekelte, hogy nem szeretik, hogy üzeneteire nem válaszolnak, leveleit nem olvassák. Ment-ment a maga útján tovább, s ez az út a szerelem útja volt, a legkeservesebb, mert reménytelen szerelemé. Talán mindenkinek az életében akad efféle élmény, s most nem néznek bolondnak, ha azt mondom, hogy aki nem élt át efféle érzést, az nem tudja milyen az igazi szerelem. Persze nem kell másik kontinensre hajózni, nem kell szerelmünket a világ végére is követni.

A nagy költő-prózaíró, az „óceán-ember" lánya nem elérhetetlen bálványt szeret. Nem az uralkodó család egyik ifjú tagjába szerelmes – hogy a korhoz illő példát mondjak –, az ő választottja ott jár-kel előtte, tiszti egyenruhájában feszít, csak éppen a lánytól nem akar már semmit. Megvolt egyszer, és ő gyűjtögetheti tovább a női skalpokat. Becsületes fiú ez a maga módján. Nem akar szerelmi háromszögbe keveredni, mint teszik azt némely Truffaut-hősök elég nagy előszeretettel (lásd például Catherine-t a *Jules és Jim*ből, vagy a rajongó negyvenes irodalmárt, a *Bársonyos bőr* főszereplőjét). Itt nem szerelmi háromszöget látunk, hanem – ha lehet ilyet állítani – szerelmi egyszöget. Adèle mintha már nem is egy férfiba, nem is egy emberbe lenne szerelmes, hanem magába a szerelembe. Ha Stendhal megérte volna a 19. század második felét, ha nem üti meg a guta 1842-ben, beleírhatta volna *A szerelemről* című főműve kiegészítendő példatárába ezt a monomániás érzelmet.

Adèle Hugo azonban nem csak patologikus szerelmes. Akként is lehet nézni ezt a sztorit, mint egy korai – jó értelemben vett – feminista históriát. A nő választ – mint általában majdnem mindig. A nő megy a férfi után. Ennyi rajongástól egy kőszobor is elolvadna, nem így azonban ez a hideg tekintetű pasi. A lány szerelme egy ponton értelmetlenné válik. Persze minden szerelem egy kicsit az, mármint értelmetlen. Főként, ha nem viszonozzák, főként, ha szemernyi esély sincs rá, hogy a könyörgés meghallgatásra találjon. Olyan ez, mint imádkozni. Isten hallgat – vagy egy rideg tekintetű férfi képében közönyösen bámul halovány bőrű rajongója arcába. Nem csoda, hogy a rajongó végül fúriává válik.

Adjani gyönyörű itt. Legszebb korában jár: a film forgatása idején, 1975-ben éppen húszéves (az IMDb tanúsága szerint), és Truffaut nagy szakértője a 'húszévesek szerelmének'. Minden a helyén van ebben az ötvenéves kora felé közeledő mozgóképben. Még azon sem akadunk fenn, hogy a rendező ezúttal hűtlenkedett, nem állandó zeneszerzője (Georges Delerue) komponálta a kíséretet, hanem az éppen negyvenéves korában, 1940-ben elhunyt Maurice Jaubert darabjaiból állíttatta össze a felhangzó muzsikát.

A lány házi oltárt rendez be szegényes bérelt szobájában méltatlan szerelme tiszteletére. Gyertyát éget, mint a kiskamasz Antoine Doinel a *Négyszáz csapás*ban Balzacnak. Életmű épül itt: már túl vagyunk a *Fahrenheit 451,* a *Lopott csókok,* az *Amerikai éjszaka* bemutatóin, hogy csak néhány címet emlegessünk a sajnálatosan rövid pálya első feléből; még jön a *Zsebpénz, Az utolsó metró,* meg a *Szomszéd szeretők,* amelyben úgyszintén egy őrült szerelem bűvkörébe von bennünket.

Ha van szakértője a filmtörténetben a szerelemnek, François Truffaut pályázhatna erre a címre. Ő tudta mi a szerelem; alig akad olyan darabja, melynek középpontjában ne ez az érzelem állna. És ha csak a *Jules és Jim*et rendezte volna, akkor is klasszikusa lenne a mozgókép százhuszon-valahány évének. Egykori barátja és szövetségese az új hullám taraján, Jean-Luc Godard még üldögél genfi magányában, és talán irigykedik. Ő már 1965-ben, a *Bolond Pierrot*-ban végleg leszámolt a szerelemmel. Csóválhatja a fejét, és nem tudhatjuk: irigykedik vagy bosszankodik.

Mi tegyünk úgy, ahogy szívünk diktálja.